

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 375/2022-9

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 4 Nt 42/2021-32 z 1. decembra 2021 a uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 3 Tos 6/2022 z 30. marca 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a** .
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 6. júna 2022 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, 2 a 4, čl. 47 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj ustanovení čl. 12 ods. 1, 2 a 4 ústavy uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 4 Nt 42/2021-32 z 1. decembra 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Tos 6/2022 z 30. marca 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“). Sťažovateľ navrhuje zrušiť napadnuté uznesenie krajského súdu a napadnuté uznesenie okresného súdu a zmeniť ich v zmysle, že obnova konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 2 T 47/2007 sa povoľuje a rozsudok okresného súdu č. k. 2 T 47/2007 z 10. júla 2007 sa zrušuje v celom rozsahu. Sťažovateľ zároveň žiada o ustanovenie obhajcu v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Rozsudkom okresného súdu č. k. 2T/47/2007-225 z 10. júla 2007 bola schválená dohoda o vine a treste, ktorá bola uzavretá 19. júna 2007 medzi prokurátorkou Okresnej prokuratúry Banská Bystrica, obvineným a jeho obhajcom, na základe ktorej bol obvinený uznaný vinným v bode 1 rozsudku z prečinu krádeže podľa § 212 ods. 2 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v príslušnom znení (ďalej len „Trestný zákon“) a prečinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 Trestného zákona, v bode 2 rozsudku z prečinu neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla podľa § 216 ods. 1, 2 písm. c) Trestného zákona, v bode 3 rozsudku z prečinu krádeže podľa § 212 ods. 1 Trestného zákona a zároveň v 3. a 4. bode z pokračovacieho prečinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, 2 písm. b) Trestného zákona a napokon v bode 5 rozsudku zo zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1 Trestného zákona, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 2 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých, ktorý vykonal 15. januára 2009. Sťažovateľ 5. augusta 2021 požiadal okresný súd o obnovu konania v už uvedenej trestnej veci. Okresný súd napadnutým uznesením tento jeho návrh zamietol a po podaní sťažnosti sťažovateľom túto jeho sťažnosť krajský súd zamietol napadnutým uznesením.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti namietal, že vo vzťahu k bodu 5 rozsudku č. k. 2 T 47/2007-225 z 10. júla 2007 poškodenú nedopatrením udrel do nosa až v momente, keď mal kabelku (ktorú jej ukradol) už vo svojej moci. Teda s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky R 19/1972, podľa ktorého nečakané vytrhnutie veci z ruky nemožno považovať za násilie, sa domnieva, že predmetná trestná vec bola v bode 5 nesprávne právne kvalifikovaná ako lúpež, pričom podľa jeho názoru išlo iba o krádež, a preto navrhoval, aby bola vypočítaná poškodená, pričom jej výpoveď týkajúca sa tejto okolnosti mala byť novým dôkazom odôvodňujúcim obnovu konania. Poukázal pritom aj na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 111/2015, podľa ktorého má sudca rozhodujúci o obnove konania k takémuto návrhu pristupovať nezaujatý a otvorený možnosti, že novo tvrdená skutočnosť môže zvrátiť doterajšie rozhodnutie o vine a treste.

4. Sťažovateľ sa domnieva, že ním navrhovaný výsluch poškodenej, následne vypočutie jeho samého, ako aj preskúmanie judikátu R 19/1972 predstavujú nový dôkaz odôvodňujúci povolenie obnovy konania a tým, že ju okresný súd a krajský súd napadnutými rozhodnutiami nepovolili, mali porušiť označené články ústavy (čl. 12 ods. 1, 2 a 4, čl. 46 ods. 1, 2 a 4, čl. 47 ods. 1 a 2) a dohovoru [čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d)].

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie sťažovateľom označených článkov ústavy a dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu a napadnutým uznesením krajského súdu.

6. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení

niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

K napadnutému uzneseniu okresného súdu:

7. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

8. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie týchto práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

9. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh je zrejmé, že napadnuté uznesenie okresného súdu bolo predmetom súdneho prieskumu realizovaného krajským súdom na základe sťažovateľom podanej sťažnosti. Konanie o tejto sťažnosti bolo skončené napadnutým uznesením krajského súdu. Pre rozhodnutie ústavného súdu v časti namietaného porušenia označených práv napadnutým uznesením okresného súdu je teda podstatné, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy. To vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum ústavnou sťažnosťou prezentovaného porušenia označených práv zaručených ústavou a dohovorom napadnutým uznesením okresného súdu. Na prerokovanie tejto časti ústavnej sťažnosti nemá ústavný súd danú právomoc, preto ju bolo potrebné v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde (bod 1 výroku rozhodnutia)].

K napadnutému uzneseniu krajského súdu:

10. Ústavný súd najprv k namietanému porušeniu čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru uvádza, že tento ustanovuje možnosť vypočúvať alebo dať vypočúvať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie na vypočúvanie svedkov vo svoj prospech. Nemá teda nič spoločné s posudzovaním konkrétnych

zákoných podmienok relevantných pre povolenie obnovy konania. Okrem toho z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva možno vyvodiť, že pod ochranu čl. 6 ods. 1 dohovoru vo všeobecnosti nespadá konanie o povolenie návrhu na obnovu konania, pretože rozhodnutia o povolení obnovy konania alebo zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania priamo nesúvisia s oprávnenosťou trestného obvinenia proti adresátom práv podľa tohto ustanovenia dohovoru. Článok 6 ods. 1 dohovoru totiž neobsahuje právo na revíziu súdneho konania [pozri aj SVÁK, J. *Ochrana ľudských práv z pohľadu judikatúry a doktríny štrasburských orgánov ochrany práva*. Žilina : Poradca podnikateľa, 2003, s. 370 – 371, ktorý v tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie vo veci Callaghan c. Spojené kráľovstvo z 9. 5. 1985, Décisions et rapports, č. 60 (IV. ÚS 403/09)]. Článok 6 ods. 1 dohovoru, resp. čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru je aplikovateľný až na potenciálne obnovené konanie.

11. Pokiaľ ide o namietané porušenie čl. 12 ods. 1, 2 a 4 ústavy, ústavný súd konštatuje, že tento označený článok má charakter všeobecného ústavného princípu a primárne neformuluje základné právo ani slobodu fyzickej osoby alebo právnickej osoby. Ústavný súd v prípade čl. 12 ústavy stabilne judikuje, že tu ide o pozitívny záväzok štátu premietnuť do právneho poriadku tie antidiskriminačné zásady a opatrenia, ktoré uvedený článok obsahuje, a nie je teda priamo aplikovateľný orgánmi verejnej moci Slovenskej republiky v individuálnych prípadoch (III. ÚS 51/08, III. ÚS 316/2011).

12. Sťažovateľom označený čl. 46 ods. 2 ústavy upravuje základné právo na prístup k súdu vo veci, o ktorej rozhodol orgán verejnej správy. Táto ústavná norma upravuje primárne právo toho, kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, obrátiť sa pri zákonom splnených podmienkach na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia. Sťažovateľ ale svojou ústavnou sťažnosťou napadol práve súdne rozhodnutia, a preto ani teoreticky v jeho prípade neprichádza do úvahy možnosť porušenia jeho základného práva na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 2 ústavy.

13. Sťažovateľ namietal aj porušenie čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej alebo inej právnej ochrane ustanoví zákon. Ide teda o splnomocňujúce ustanovenie ústavy, ktoré neobsahuje samo osebe právo, ktorého porušenia by sa bolo možné domáhať ústavnou sťažnosťou.

14. Sťažovateľom označený čl. 47 ods. 1 a 2 ústavy stanovuje právo odoprieť výpoveď v prípade nebezpečenstva trestného stíhania proti sebe alebo proti blízkej osobe, resp. právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi. V predmetnom prípade je ale zrejmé zo samotného skutkového stavu, že sťažovateľ bol pri schválení dohody o vine a treste (2 T 47/2007) zastúpený advokátom, resp. nenamieta žiadnu okolnosť v kontexte možnosti odoprieť výpoveď. Naopak, v prípade obnoveného konania by práveže chcel vypovedať. Obsah čl. 47 ods. 1 a 2 ústavy teda nemá žiadnu príčinnú súvislosť s tvrdeniami sťažovateľa v jeho ústavnej sťažnosti.

15. Vo vzťahu k označenému základnému právu na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ chcel docieľiť povolenie obnovy takého konania, v ktorom sa nevykonávali žiadne dôkazy (schválená dohoda o vine a treste), na základe dôkazov, ktoré sa mali vykonať v tomto obnovenom konaní (výsluch poškodenej a sťažovateľa). Tento paradox si uvedomil aj krajský súd, ktorý v napadnutom uznesení uviedol: „*Ak súd podľa § 331 ods. 1, písm. b) Trestného poriadku neodmietne návrh prokurátora na schválenie dohody o vine a treste,*

prerokuje ho na verejnom zasadnutí, ktorého priebeh je striktné a jednoznačne upravený Trestným poriadkom, pričom v konaní o návrhu na schválenie dohody o vine a treste sa dokazovanie na verejnom zasadnutí nevykonáva. Po prednesení návrhu dohody o vine a treste predseda senátu zistí formou otázok, či obvinený inter alia súhlasí, aby sa jeho trestná vec prejedнала touto skrátenou formou, čím sa vzdáva práva na verejný súdny proces (§ 333 ods. 3 písm. b) Trestného poriadku), čo konštatoval aj okresný súd v napadnutom uznesení. Vychádzajúc z podmienok, ktoré musia byť pre povolenie obnovy konania splnené v zmysle § 394 ods. 1 Trestného poriadku, a z povahy osobitného spôsobu konania o dohode o vine a treste, v ktorom sa dokazovanie nevykonáva je zrejmé (aj keď to z ustanovenia § 394 Trestného poriadku priamo nevyplýva), že dôvodom, pre ktorý by bolo možné povoliť obnovu konania, v ktorom bola rozsudkom potvrdená a schválená dohoda o vine a treste, sú len tzv. špeciálne dôvody obnovy konania v zmysle § 394 ods. 4, 5 Trestného poriadku, ktoré však odsúdený v podanom návrhu ani na verejnom zasadnutí neuviedol. Pokiaľ sa tak odsúdený návrhom na obnovu predmetného konania domáhal vykonania vyššie uvedených dôkazov, okresný súd správne jeho návrh bez ďalšieho zamietol, nakoľko v pôvodnom konaní sa pred sudom prvého stupňa z dôvodu schválenia dohody o vine a treste dokazovanie nevykonávalo vôbec.“

16. Ústavný súd konštatuje, že závery krajského súdu sú ústavne udržateľné, aj keď nie úplné, čo však na posúdenie veci sťažovateľa nemá podstatný vplyv. Dôvodom na obnovu konania nie je nesprávna právna kvalifikácia (v tomto prípade lúpež namiesto krádeže), keď v prípade dohody o vine a treste je taká chyba preskúmateľná v dovolacom konaní len za podmienok ustanovených v § 334 ods. 4 Trestného poriadku. Vo vzťahu k podkladom dohody o vine a treste (dokazovaniu v prípravnom konaní) by podmienky na obnovu konania podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku museli spočívať v nových dôkazoch vrátane eventuálne avizovanej zmeny výpovede svedka, v tomto prípade poškodenej, o skutkovej okolnosti podstatnej pre zmenu právnej kvalifikácie činu, teda situácie zmocnenia sa kabelky sťažovateľom (m. m. IV. ÚS 203/2022). Táto okolnosť by sa preskúmala postupom podľa § 402 ods. 1, 2 Trestného poriadku. Návrh sťažovateľa na obnovu konania však podľa jeho obsahu predostretého sťažovateľom (body 3, 4 tohto odôvodnenia) smeruje síce k výsluchu poškodenej, avšak nie vo vzťahu k tvrdenej zmene jej výpovede, ale na základe záveru sťažovateľa (po naštudovaní si trestnoprávnej judikatúry), že výpoveď poškodenej bola v rámci konania o dohode o vine a treste nesprávne právne hodnotená, čo viedlo k prísnejšej než zákonnej kvalifikácii ním spáchaného činu. Na to nadväzuje úvodná časť tohto bodu odôvodnenia, keď námietka nesprávnej právnej kvalifikácie činu nie je dôvodom na obnovu konania.

17. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

18. Pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi napadnutým uznesením krajského súdu a sťažovateľom označenými článkami ústavy a dohovoru ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa

odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (bod 1 výroku rozhodnutia).

K žiadosti na ustanovenie právneho zástupcu:

19. Vzhľadom na absenciu právneho zastúpenia sťažovateľa a s tým súvisiacu žiadosť sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom pristúpil ústavný súd v rámci ústavného prieskumu k preskúmaniu toho, či ústavná sťažnosť sťažovateľa nie je oneskorená, zjavne neopodstatnená, resp. či ústavný súd má právomoc ju preskúmať, keďže jednou z podmienok, ktorých splnenie je nevyhnutným predpokladom na to, aby ústavný súd mohol ustanoviť právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, je to, že nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

20. Povedané inak, na to, aby ústavný súd mohol rozhodnúť o ustanovení právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, musí najprv zistiť, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak okrem iného je daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie a ústavná sťažnosť nie je oneskorená ani zjavne neopodstatnená.

21. Ak teda ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia zistí, že v danom prípade ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená, prípadne nemá právomoc na jej prerokovanie, znamená to, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda to znamená, že nie je splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Keďže ústavný súd odmieta ústavnú sťažnosť sťažovateľa z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti a pre nedostatok právomoci, v danom prípade ide zo strany sťažovateľa o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017, I. ÚS 252/2019, IV. ÚS 131/2022).

22. Pretože nebol splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhoviel (bod 2 výroku rozhodnutia).

23. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ako ich špecifikoval v petite svojej ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. júla 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu